

KV-1512

Seat No. _____

M. A. (Sem. II) Examination

April/May - 2013

Gujarati : CC - 202

(ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- ૧ નીચેના પ્રશ્નના આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો : ૨૮
(અ) ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્ર અને તેની પરંપરાનો પરિચયાત્મક ખ્યાલ આપો.

અથવા

- (અ) અલંકારવિચારની વિગતે સમીક્ષા કરો.
(બ) ક્ષેમેન્દ્રના ઔચિત્યવિચારની વિગતે ચર્ચા કરો.

અથવા

- (બ) કુંતકના વકોકિત વિચારની વિગતે આલોચના કરો.

- ૨ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે વિશે આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો : ૨૦

- (૧) રસપ્રતિતીનાં વિધનો
(૨) ભરતના રસસૂત્રનો પરિચય
(૩) રમણીયતાની વિભાવના
(૪) ધ્વનિના પ્રકારો.

- ૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ છના માંગ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો : ૧૨

- (૧) સાધારણીકરણનો સંક્ષિપ્ત ખ્યાલ આપો.

- (૨) આચાર્ય વામન ઈ.સ.ની કઈ સદીમાં થઈ ગયા ? તેમની રીતિવિચારણા તેમના કયા ગ્રંથમાં રજૂ થઈ છે ?
- (૩) સ્કોટ એટલે શું ? સમજાવો.
- (૪) રસપ્રસ્થાનના શીર્ષસ્થાનીય આચાર્ય કોણ છે ? તેમના ગ્રંથનું નામ શું છે ?
- (૫) ભટ્ટ શંકુકના 'ચિત્રતુરંગન્યાય'ના ખ્યાલની ચર્ચા કરો.
- (૬) ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રના ચાર ગ્રંથોનાં નામ આપી તેમના કર્તાઓનાં નામ લખો.
- (૭) આનંદવર્ધને આપેલી ધ્વનિની વ્યાખ્યા લખો.
- (૮) 'રમણીય અર્થનું પ્રતિપાદન કરનાર શબ્દાર્થ તે કાવ્ય'એ વ્યાખ્યામાં જગન્નાથ 'પ્રતિપાદન' પદ દ્વારા શું સૂચવે છે ?

૪ નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ઉત્તર આપો :

૧૦

- (૧) ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યના કોઈક મહત્ત્વનાં લક્ષણને આત્મારૂપે પ્રસ્થાપિત કરીને એક સિદ્ધાંત-સરણી રચી આપનાર વિદ્વાન શું કહેવાતા ?
- (A) ટીકાકાર (B) મીમાંસક
(C) આચાર્ય (D) શાસ્ત્રી
- (૨) ભટ્ટ લોલ્લટના વાદને કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે ?
- (A) અનુમિતિવાદ (B) ઉત્પત્તિવાદ
(C) ભુક્તિવાદ (D) અભિવ્યંજનાવાદ
- (૩) 'નાટ્યશાસ્ત્ર'નાં કુલ કેટલાં પ્રકરણ પ્રાપ્ત થાય છે ?
- (A) ૩૭ (B) ૩૮
(C) ૩૯ (D) ૪૦
- (૪) 'કાવ્યાલંકાર સૂત્રવૃત્તિ' ગ્રંથના કર્તા કોણ છે ?
- (A) વામન (B) આનંદવર્ધન
(C) અભિનવગુપ્ત (D) રુદ્રટ

- (પ) પ્રશંસકો તરફથી 'વાગ્દેવતાવતાર'નું બિરુદ કોને પ્રાપ્ત થયું હતું ?
- (A) મમ્મટ (B) જગન્નાથ
(C) વિશ્વનાથ (D) ભામહ
- (દ) 'રીતિરાત્મા કાવ્યસ્ય' એવું નિસ્સંદિગ્ધપણે કોણે કહ્યું છે ?
- (A) ભરત (B) વામન
(C) જગન્નાથ (D) મમ્મટ
- (૭) કુન્તકે રીતિને બદલે કઈ સંજ્ઞા પ્રયોજી છે ?
- (A) ધર્મ (B) શૈલી
(C) આત્મિજાત્ય (D) માર્ગ
- (૮) કોણે વક્રોક્તિની વિચારણા કરી નથી ?
- (A) ભામહ (B) દંડી
(C) કુન્તક (D) ભરત
- (૯) ક્ષેમેન્દ્રએ કાવ્યમાં ઔચિત્ય સાચવવાનાં કેટલાં સ્થાનો ગણાવે છે ?
- (A) અઠ્ઠાવીસ (B) ત્રીસ
(C) બત્રીસ (D) ચોત્રીસ
- (૧૦) ભારતીય કાવ્યમીમાંસાના છેલ્લા પ્રખર મીમાંસક કોણ હતાં ?
- (A) મમ્મટ (B) અભિનવગુપ્ત
(C) જગન્નાથ (D) વામન